

Rekodifikace obchodního práva přinesla společníkům kapitálových společností nové možnosti při úpravě druhů podílů a akcií. Nedlouho po účinnosti zákona o obchodních korporacích ale vyvstala v souvislosti s nimi řada otázek, přičemž mnoho z nich přetrvává dodnes. Novela zákona o obchodních korporacích účinná od 1. ledna 2021 si klade za cíl tyto otevřené problémy vyřešit. A co nás čeká nového?

Konec zákonné definice podílu a akcie

Zásadní změnu zaznamenalo vymezení akcie, když se vypouští její definice, včetně rozlišování na akcie základní a zvláštní. U podílu ve společnosti s ručením omezeným toto dělení, i přes původní vládní návrh úpravy ustanovení § 135 ZOK, nadále formálně zůstává. Tím však není dotčena flexibilita při vymezení různých druhů podílů. Ze zákona zmizí pojem „kmenová akcie“ a bude platit, že akcie, se kterými jsou spojená stejná práva a povinnosti, tvoří jeden druh.

Možnost omezit či odebrat práva spojená s podílem a akcií

Neapanuje shoda na tom, zda je možné omezit či odebrat práva spojená s podílem či akcií. Novela tuto otázku řeší, když stanovuje, že s akcií musí být vždy spojeno alespoň jedno z následujících práv:

- právo podílet se na řízení společnosti;
- právo na podíl na zisku; nebo
- na podíl na likvidačním zůstatku.

Z uvedených práv tak bude možné některá z nich omezit, či dokonce odebrat, avšak za předpokladu, že společníkovi alespoň jedno z nich zůstane. Při splnění těchto podmínek je tedy čistě na společnících, jaká „základní“ práva s podílem spojí a jaká nikoliv. Současně nejsou ani povinni kompenzovat absenci určitého práva jinými výhodami. Co se týká absolutně nedotknutelných práv, jako například právo na informace či právo účasti na valné hromadě, ta nemohou být odebrána nikdy. Společenská smlouva a stanovy musí určit detaily týkající jednotlivých druhů podílů a akcií, včetně jejich označení.

Podíly a akcie bez hlasovacího práva

Novela výslovně připouští tvorbu podílů a akcií bez hlasovacího práva. U společnosti s ručením omezeným musí být alespoň jeden podíl, se kterým je spojeno hlasovací právo. Počet akcií bez hlasovacího práva nesmí v souhrnu přesáhnout jmenovitou hodnotu 90 % základního kapitálu. Odebrání hlasovacího práva však nemá absolutní povahu. U podílů se hlasovací právo „oživí“ v případě, že změna společenské smlouvy zasahuje do práv či povinností vlastníka podílu. V případě akcií se tak stane, jestliže se hlasuje podle druhu akcií.

Pokud společnost bude vydávat akcie bez hlasovacího práva, doporučujeme, aby stanovy určovaly nejen počet hlasů spojených s jednou akcií či celkový počet hlasů ve společnosti, ale také počet hlasů akcií bez hlasovacích práv. Pro případ „obživení“ hlasovacího práva pak nelze než doporučit výslovně určit, zda je akcie vydaná s hlasovacím právem či nikoliv. Podíly a akcie bez hlasovacího práva a jen s některými ekonomickými právy umožní velmi flexibilní strukturování.

Vysílací právo u podílů a akcií

Úplnou novinku představují podíly a akcie, s nimiž je spojeno s tzv. vysílací právo. Díky němu získají vlastníci těchto podílů a akcií právo jmenovat a odvolat jednoho či více jednatelů, respektive členů představenstva, dozorčí či správní rady. Zákon současně stanoví společnou podmínku jak pro společnost s ručením omezeným, tak pro akciovou společnost. Ta spočívá v tom, že počet takto ustanovených osob nesmí být větší než počet takových osob volených valnou hromadou. Na základě vysílacího práva lze sjednat zaručené zastoupení v orgánech společnosti i pro menšinové společníky a akcionáře, což může posílit jejich postavení. Očekáváme, že se toto téma promítne do řady akcionářských dohod, potažmo společenských smluv a stanov. Člen orgánu jmenovaný na základě vysílacího práva může být valnou hromadou odvolán jen ze závažného důvodu.

Deklaratorní účinky zápisu změn stanov

Nově bude platit, že prakticky všechny změny stanov nabývají účinnosti schválením valnou hromadou, pokud valná hromada neurčí jiný okamžik. To se týká i změn ohledně akcií, včetně rozhodnutí o změně druhů akcií. Zápis těchto změn do obchodního rejstříku bude po novele deklaratorní. Tím se společně s uvolněním pravidel při tvorbě druhů akcií odstraní pochybnosti o tom, zda uvedená akcie tvoří samotný druh. Výjimku z tohoto pravidla představuje omezení převoditelnosti akcií na jméno, kde se účinky projeví až v okamžiku zápisu samotného omezení či jeho změny v obchodním rejstříku.

Jak se na nová pravidla připravit?

- Revidovat akcionářské dohody a zakladatelská jednání a případně upravit druhy akcií a podílů podle nových pravidel. Máme však za to, že většina stávajících struktur by měla podle nové právní úpravy obstát.
- Využít nové možnosti strukturování podílů a akcií v rámci probíhajících jednání, případně téma otevřít v rámci existujících ujednání a akcionářských dohod.
- Pamatovat na možnost sjednání vysílacího práva u podílů a akcií.
- Propojit druhy podílů a akcií s novými pravidly pro rozdělování zisku a jiných vlastních zdrojů.

Listopad 2020

Korporátní tým JŠK

Tomáš Doležil	Tomas.Dolezil@JSK.cz	+420 604 857 992
Roman Kramařík	Roman.Kramařík@JSK.cz	+420 602 212 494
Helena Hailichová	Helena.Hailichova@JSK.cz	+420 720 071 172
Martin Vlček	Martin.Vlcek@JSK.cz	+420 608 380 298
Jana Pospíšilová	Jana.Pospisilova@JSK.cz	+420 607 771 312
Martin Sztefek	Martin.Sztefek@JSK.cz	+420 733 189 147
Pavel Géci	Pavel.Geci@JSK.cz	+420 721 041 990

